

Verbraucherzentrale Südtirol
Centro Tutela Consumatori Utenti

Die Stimme der VerbraucherInnen
la voce dei consumatori

Verbraucherzentrale Südtirol

Zwölfmalgreiner Straße 2
39100 Bozen
Tel. 0471 975597
info@verbraucherzentrale.it

Telegram cunsumadëures faure-merz 2011

Ueves ala diossina sën nce a Mantova

Pra sies proes de ueves de de mëndri produtëures tla provinzie de Mantova iel unì abinà fusties de diossina y PCB. L'aziendes de produzion, che ie nluegedes tla ujinanzes de brujadoies de refudam y industries ie ntant unides şaredes. La proes ie unides fates dal'azienda sanitera locala. „Tlo vëijen tlermënter che per la segurëza dl'alimentazion iel de grandiscima mpurtanza che l sibe n control dla maiadives publich“ dij l diretëur dla Zentrela Cunsumadëures de Südtirol (ZCS) Walther Andreaus. Canche i/la cunsumadëures àud de tel nutizies ài festide. Te chësc cajo jòa mé la trasparëenza. Daviadechël dassëssa duc i inuemes dl'aziendes de produzion y i codesc di ueves ntussiei unì publichei dala autoriteies!

La ZCS ti cunsieia a duc i/duta la cunsumadëures de cialé plu avisa al codesc timbrà sun i ueves che mostra si pruvenienza y la maniera de produzion. La prima zifra nfurmea n cont dla maniera de coche la gialines vën tenides. Nisci ie:

- 0 zidlamënt biologich
- 1 zidlamënt liede
- 2 zidlamënt a mespies
- 3 zidlamënt te gabies

La cumbinazion de pustoms che vën do mostra l stat de pruvenienza. IT ie la Talia. Dadedò vën pona na cumbinazion de trëi numeri che sta per l chmeun dl produtëur, po vën la provinzie (BZ per Bulsan, MN per Mantova) y l numer d'identificazion dl'azienda de produzion.

Premiazion dl/dla manager de cësa 2010 ora de plu che 7.750 cunsumadëures

La premieda dl cuncors 2010 à dit: „L libret de cësa me juda a paië la spëises fisses a d'ëura assé.“ Ëila, la manager de cësa dl ann 2010 a vencìù 500 Euro. De 7.750 concurënc y concurëntes iel unit premià la utënta plu lezitënta y mpenieda. Alincontra dl ann passà ne à l premià/la premieda nia ulù unì ora

d'anonimità. Pervia che una dla regules dl libret de cësa ie l'anonimità ons sambën respetà chësc dejidere.

Ma tant pudons mpò dì: la manager de cësa 2010 à abù na gran legrëza canche la à audi che la à venciù, ènghé ajache la ie stata leprò dal scumenciamënt inant. Èila nes à scrit: „Da canche I ie I libret dla ZCS éi fat peà y I me à propi purtà chël I ova mpermetù: na sëuraududa tlera sun mi situazion finanziera. Scebën che I dà mpò mpue da lëur, tèni gën chësc libret y son propi stata bona de sparanië tló y iló vel' euro o de i mëter da na pert per cërtà spëises fisses. Dant ne sons per ejëmpl mei stata bona de paië mi fit a d'ëura per i 5 de uni mëns ajache messove for aspitè che giapësse i scioldi de mi paiamënt. Da canche é metù da na pert zeché possi paië I fit y mëter pona da na pert la soma dl paiamënt dadedò.“

Per sustenì mo deplù duc chëi che tòl gën tla mans la prugramazion de si finanzes ie la uifta online dla ZCS unida slargedora ora: ora che I libret de cësa iel sun la plata www.verbraucherzentrale.it per duc i/duta la cunsumadëures a despusizion 8 calculadëures nueves.

Cancelé ipoteches costa inò

Tres doi decrec legislatifs (141/2010 y 218/2010) iel inò unit abrogà I decret de Bersani sun „la scemplificazion n cont dla cancelazion de ipoteches“, n basa a chël che duta la ipoteches per la segurazion de mprès univa canceledes automaticamënt, pernache I debit lià limpea fova païà ju. Dal 2 de jené muessen sén inò jì da n notar per cancelé na ipoteca fata per la segurazion de n mprëst. Na dezijon uluda da pert dl guviern che ie faleda dal pont de ududa di cunsumadëures: chi che uel cancelé na ipoteca muessa sén defati inò jì dal notar y paië da 700 a 900 Euro.

Mé i mprès per i teraces ie unic stluc ora da chësta regulamentazion. Mprès per teraces ie „credic per I finanziamënt a tëmp mesan y lonch tres banches, che ie segurei da na ipoteca de prim grado sun na imubilia.“ Oradechël ne daussa „I credit nia vester plu aut che I 80 percënt di valores dla imubilia ciarieda cun la ipoteca o dla spëises de lëur che ie da fé sun la imubilia.“ Nce i paiamënc al notar per I cuntrat de compra cunlià a chësta sort de mprëst ie arbassei dl mez. Lecurdon nce che duta la ipoteches fina via sce les ne vën nia renuvedes tl tëmp de 20 ani dala iscrizion.

La Zentrela Cunsumadëures ie defin contra chësta dezijon dl guviern che vën ududa coche n var de zescul ajache la cumporta deplù spëises per i/la cunsumadëures. La Zentrela Cunsumadëures se dajerà da fé – scrijan lamentanzes – acioche la vedla regulamentazion vénie inò a valëi y la ipoteches canceledes automaticamënt.

Sun purtoi cun la drëta assegurazion

Uni devertimënt sun la pista possa finé via te n iede sce n toma y se fej mel. Vester assegurei sciche I toca ie perchël de gran mpurtanza. Canche n toma cun i schi possen defati se fé mel dassënn, tl piec di gaji nce cun danns che resta y che à cunseguenzes finanzieres nia da puech per la personnes tuchedes y chëi de si familia. Dan fé I Skipass dassëssen perchël pensé a fé n'assegurazion privata. Chësta ne dëssa nia mé curì la spëises dl nzidënt, ma nce i riscs finanzieres de na nvalidità permanënta. Nsci giapa la

persona assegureda tl cajo de dann l paiamënt te un n iede de na soma de capital che ie defränta aldò de tan grieve che l dann ie. Cun chësta soma possen, sce l ie debujën, finanzië lëures de mudamënt dl cuatier o dla cësa y l sustentamënt dla vita.

Sce l nzidënt sun pista ëssa da suzeder tres la gauja de terzi, ie la persona che à gaujà l nzidënt ublieda a paië l dann. Acioche chësc ne vën nia trat tla revina finaziera, iel debujën de n'assegurazion de responsabiltà zivila privata (soma d'assegurazion cunsieda 1 milion de euro). Deplù nfurmazions y cunfronc de priejes ie da abiné tres nosc „check up“ d'assegurazion.

Mudazion di tasc de fit: la banches proa śën tres telefonn!

Di scumenciamënt de dezember ie l articul 118 dl Test Unich sun la Banches unit mudà: aldò dla normes nueves ne iel śën nia plu puscibl che la banches posse mudé unilateralmenter i tasc de fit, ènghe nia tl cajo de na gauja legitima.

Śën ti à n valgun cunsumadëures fat al savëi ala ZC che si banca i/les à cherdei/cherdedes su al telefonn i/les perian de passé tla banca, ajache l tas de fit fossa da mudé o ajache l fossa da determiné tl cuntrat n lim minim de fit. La Zentrela Cunsumadëures sotrissea mo n iede che ti cuntrac de mprëst ne iel per la banches nia plu puscibl mudé l tas de fit te na maniera unilateralera.

Sce la una o l' altra persona che à tèut n mprëst tòl la dezijon de azeté la mudazions se tratel dla cuntrat de na cuntratazion y nia plu de na „mudazion unilateralera“ – y chësta à fazion de cuntrat. De mëter verda våla nce pra la comunicazions che vën mandedes per scrit dala banches: chëstes dassëssa for unì lietes avisa. Sce zeché tl documënt ëssa da lascé dubité iel bon se cunsië cun na persona ndependënta. I esperc per cuestions finanzieres y de banca dla ZCS ie a vosta despusizion per cunsultazions (anutazion telefonica: 0471 975597).

La pruibizion dla manipulazion genetica per l bën de duc

I sëuranstanc dla Zentrela Cunsumadëures dl Südtirol (ZCS) aprijea l mpëni dl Assëssëur provinziel Hans Berger per la pruibizion dla manipulazion genetica tl'agricultura. „Nce sce l muessa se audì critiques da Roma dëssel manteni inant si pusizion, ajache nsci vëniel renfurzà la crëta di cunsumadëures tla segurëza de nosta maiadives“, dij i sëurastanc dla ZC. I/la cunsumadëures dà defati for plu suvënz da ntënder che i se mbincëssa maiadives liedies da manipulazion genetica. La seves plu mpurtantes dla segurëza dla maiadives ie la trasparëenza n cont dla metodes de produzion y dla pruvenienza, la qualità auta dl prodot, la nfurmazion di cunsumadëures y cuntrai ndependënc. L ne ie al didancuei mo deguna bona rejons per produjer maiadives manipuledes geneticamënter. Y l ne ie deguni che possa desmustré che la tecnica genetica ne ébe nia fazions danejëntes sun la persona. L ie l bën dla populazion che dassëssa vester tl zënter y no l urientamënt de viers dl profit dla ndustries alimenteres.

„Fieura da viac“ ...

L possa capit  che n ie amalei tl liet sceb n che n  ssa perdr t ul  se goder n bel viac – che n   nce bele apust . Truep cunsumad ures ie dla minonga che sce i/les presente  n atestat dl dutor possi giustifich  l fat che i ne paia nia la sp ises dl viac apust . Ma ch sc ne ie nia nsci: de regula ne iel nia puscibl f  na sturnazion debant.

Pra viages apustei iel de solit ud  danora tla cundizions genereles dl cuntrat sp ises de storno per la retrata da pert dl cunsumad ur dal cuntrat de viac. Ch sta sp ises monta ald  dl pri c dl viac y les avanea tan plu che n ruva daujin ala data dl viac. Sce n se amala puec dis dan la data n ch la che n ulova pi  via y sce n muessa desd  l viac iel puscibl che n ie sfurzei a pai  90% o nchinamei l pri c ntier dl viac.

Tl cajo dl'apustedea de n hotel iel la cundizions dl cuntrat o la despusizioni dla cameres dl cumierz locales che determinea l t emp te ch l che l ie puscibl f  na sturnazion debant. Tl cajo cuntrer ´ l patron dl albierch la rejon de un  remburs  per l dann che ti ie unit gauj  (sce l ne   p.e. nia plu pud  fit  via la majon o sce l   desd  d'autra dumandes per ten  mpe l'apustedea). Sce l ie unit fat n acont tla forma de na capara penitenziela, pierd l cunsumad ur m  ch i scioldi. Sce l ie unit fat y pai  n acont de cunf rma, na capara de cunf rma coche n dij, ie chisc scioldi perdui y l patron dl albierch possa nchinamei se damand  l paiam nt dl pri c ntier o dl dann ab .

Tl cajo de chertes de jol dep ndel dala tlassa de apustedea sce la cherta de jol v n sturneda, mudeda o retuda. Daviadech l dass ssen, canche n apost  la cherta de jol, for damand  do sce l ie b n na puscibl  de sturn  la cherta y tant che ch sc cust sssa. L cunsumad ur possa a uni moda se damand  la retuda dla „tasses“, uel d  de ch la somes che ne reverda nia diretam nter la sp ises dla linia de jol (sciche p.e. la tarifa ministeriela per i cuntrai de segur za di cufri dac su, la ch uta de trasport y nsci inant).

L risch de se amal  y de ne pud i nia giaudei dl servisc cumpr  ie cundech l n generel pra l cunsumad ur y nia pra l hotel, l operad ur turistich o la linia de jol. Perch l possel propi vester de uti stl  ju n cuntrat d'assegurazion per la retrata dal viac che v ij danora la curidura dla sp ises de sturnazion tl cajo de malatia.